

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjeva br. 45943/99
Milić, Mileva i Mirko RUDAN
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući 13. rujna 2001. kao vijeće u sastavu

g. G. RESS, *predsjednik*
g. A. PASTOR RIDRUEJO,
g. I. CABRAL BARRETO,
g. V. BUTKEVYCH
gđa N. VAJIĆ,
g. M. PELLONPÄÄ,
gđa S. BOTOUCHAROVA, *suci*
i g. V. BERGER, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 25. rujna 1998. godine i registriran 4. veljače 1999. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje kojeg su podnijeli podnositelji zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva Milić, Mileva i Mirko Rudan hrvatski su građani rođeni 1921., 1928. i 1955. godine i žive u Zagrebu. Pred Sudom ih zastupa gosp. Milutin Ostoić, odvjetnik iz Zagreba. Tuženu državu predstavlja njezina zastupnica gđa Lidija Lukina-Karajković.

Činjenice ovog predmeta kako su ih iznijele stranke mogu se sažeti kako slijedi.

1. Postupak za iseljenje i postupak povodom prestanka stanarskog prava prvog podnositelja zahtjeva.

ODLUKA RUDAN PROTIV HRVATSKE

Prvi podnositelj zahtjeva je 1986. godine stekao stanarsko pravo na stanu u Zagrebu. Drugi i treći podnositelj zahtjeva su njegovi supruga i sin. Svi su zajedno živjeli u spornom stanu. Dana 24. kolovoza 1992. godine dok su podnositelji zahtjeva izbivali iz Zagreba, tri pripadnika Hrvatske vojske provalila su vrata i zauzela stan.

Dana 25. kolovoza 1992., treći podnositelj zahtjeva pokrenuo je postupak pred Općinskim sudom u Zagrebu tražeći vraćanje u posjed i privremene mjere radi dobivanja ključeva nove brave glavnog ulaza stana i iseljenja optuženih iz stana. Sud je 25. kolovoza 1992. odredio privremene mjere prema zahtjevu trećeg podnositelja zahtjeva. Isti je sud 22. rujna prihvatio zahtjev trećeg podnositelja zahtjeva.

U međuvremenu je 26. kolovoza 1992. godine Ministarstvo obrane (*Ministarstvo obrane Republike Hrvatske*) dodijelilo sporni stan na korištenje osobi A (iako je ta osoba već bila preminula) i njegovoj supruzi R. Prvi i treći podnositelj zahtjeva osporili su tu odluku, te je 18. veljače 1993. Upravni sud ukinuo odluku ministarstva u odnosu na meritum spora.

Za to vrijeme R. je ušla u posjed stana. Na zahtjev trećeg podnositelja zahtjeva, Općinski sud je 3. rujna 1992. naredio R. da isprazni prostorije. Kako R. nije postupila po naredbi suda, prvi i drugi podnositelj zahtjeva zatražili su i 1. listopada 1992. dobili rješenje o izvršenju sudske odluke. R je podnijela prigovor protiv tog rješenja, ali je njen zahtjev odbijen 28. prosinca 1999. Uz to su Centar za socijalni rad Trnje i Ministarstvo obrane podnijeli zahtjev za odgodu izvršenja koji je odbijen 18. listopada 1993. Naknadni pokušaji iseljenja R. iz stana od strane sudskih službenika ostali su bezuspješni zbog prisustva, u samom stanu i oko stana, naoružanih osoba obučanih u odore Hrvatske vojske koje su se protivile iseljenju.

R. bila u posjedu stana do travnja 1994. kad se iselila bez davanja obavijesti o tome podnositelju zahtjeva ili Općinskom sudu u Zagrebu. Istoga se dana u stan uselio Z., član Hrvatske vojne policije. Nekoliko dana poslije stvari podnositelja zahtjeva uklonjene su iz stana od strane osoba obučanih u odore Hrvatske vojske, vojnim kamionima. Dana 20. kolovoza 1994., godine Ministarstvo obrane dodijelilo je stan na privremeno korištenje Z.-u.

Podnositelji zahtjeva nisu se žalili protiv ove odluke.

2. Postupak povodom prestanka stanarskog prava prvog podnositelja zahtjeva.

Dana 6. rujna 1993. Javno pravobraniteljstvo pokrenulo je postupak protiv prvog podnositelja zahtjeva na Općinskom sudu u Zagrebu zahtijevajući prestanak njegovog stanarskog prava na spornom stanu, navodeći da nije koristio stan preko šest mjeseci. Sud je utvrdio da je adresa prvog podnositelja zahtjeva nepoznata, te mu je imenovao staratelja za poseban slučaj.

Dana 30. studenog 1993. Općinski sud je donio odluku o prestanku stanarskog prava podnositelja zahtjeva prihvaćajući tužbeni zahtjev da on i njegova obitelj bez opravdanog razloga nisu koristili stan duže od šest mjeseci. Tako je prvi podnositelj zahtjeva izgubio sva svoja prava na sporni stan. Nakon žalbe staratelja za poseban slučaj, Županijski sud u gradu Zagrebu je 9. kolovoza 1994. potvrdio odluku prvostupanjskog suda, potvrđujući obrazloženje Općinskog suda u Zagrebu.

Prvi podnositelj zahtjeva nije bio obaviješten o tim odlukama, već samo njegov staratelj za poseban slučaj, koji mu je bio nepoznat. Čini se da je 23. srpnja 1996. jedan odvjetnik, koji je prema podnositeljima zahtjeva njima bio nepoznat, podnio prijedlog za povrat u prijašnje stanje Općinskom sudu u Zagrebu.

Dana 6. veljače 1997., prvi i drugi podnositelj zahtjeva podnijeli su prijedlog za ponavljanje postupka Općinskom sudu u Zagrebu na temelju činjenice da staratelj za poseban slučaj koji je imenovan u postupku povodom prestanka stanarskog prava prvog podnositelja zahtjeva nije bio svjestan činjenica koje su mogle biti odlučujuće za ishod postupka, kao što je

ODLUKA RUDAN PROTIV HRVATSKE

činjenica da je Upravni sud ukinuo odluku Ministarstva obrane o davanju stana na privremeno korištenje trećoj osobi.

Dana 9. srpnja 1997., Općinski sud u Zagrebu odbacio je prijedlog za povrat u prijašnje stanje, jer je podnesen nakon roka. Općinski sud je 14. srpnja 1997. godine odbacio prijedlog za ponavljanje postupka prvog i drugog podnositelja zahtjeva iz istih razloga. Čini se da su se 19. srpnja 1997. prvi i drugi podnositelj zahtjeva žalili protiv odluke o ponavljanju postupka.

Dana 19. studenog 1997. prvi i drugi podnositelj zahtjeva zatražili su ubrzanje postupka.

Dana 2. veljače 1998. spis je dostavljen Županijskom sudu u Zagrebu kao prizivnom sudu.

Dana 29. travnja 1998. prvi i drugi podnositelj zahtjeva ponovo su zatražili ubrzanje postupka.

Dana 12. svibnja 1998. Županijski sud u Zagrebu vratio je predmet Općinskom sudu u Zagrebu bez donošenja odluke o žalbi podnositelja zahtjeva. Županijski sud je uputio Općinski sud da održi ročište u svrhu dobivanja podataka bitnih za donošenje odluke o žalbi prvog i drugog podnositelja zahtjeva.

Dana 27. lipnja 1998. prvi i drugi podnositelj zahtjeva treći su puta zatražili ubrzanje postupka.

Dana 21. prosinca 1998. Općinski sud u Zagrebu održao je ročište. Na tom ročištu prvi i treći podnositelj zahtjeva dali su svoje iskaze o tome je li staratelj za poseban slučaj, koji je podnio prijedlog za povrat u prijašnje stanje, imao njihovu punomoć.

Na idućem ročištu koje je održano 14. siječnja 1999. drugi podnositelj zahtjeva je dao iskaz o istom pitanju.

Dana 14. siječnja 1999. Općinski sud u Zagrebu dostavio je spis Županijskom sudu u Zagrebu.

Dana 17. ožujka 1999. predmet je ponovno vraćen Općinskom sudu u Zagrebu da bi se dobilo objašnjenje vezano uz prigovor podnositelja zahtjeva na pismeni zapisnik s ročišta od 9. srpnja 1997. Nadalje, sud je od prvostupanjskog suda zatražio da priloži primjerak svoje odluke od 14. srpnja 1997. i primjerak žalbe prvog i drugog podnositelja zahtjeva protiv te odluke.

Dana 29. veljače 2000. Županijski sud u Zagrebu ukinuo je odluke Općinskog suda u Zagrebu od 9. srpnja i 14. srpnja 1997, te je vratio predmet prvostupanjskom sudu.

Dana 15. siječnja 2001. Općinski sud u Zagrebu odbacio je prijedlog za povrat u prijašnje stanje jer ga je podnio zastupnik bez punomoći. Također je odbacio prijedlog za ponavljanje postupka prvog i drugog podnositelja zahtjeva jer je podnesen nakon roka.

Dana 8. veljače 2001. prvi i drugi podnositelj zahtjeva žalili su se protiv odluke Općinskog suda o njihovom prijedlogu za ponavljanje postupka. Čini se da je postupak u tim predmetima još u tijeku pred Županijskim sudom u Zagrebu.

PRIGOVORI

1. Podnositelji zahtjeva prigovaraju prema članku 8. zasebno ili zajedno s člankom 14. Konvencije navodeći da su bili lišeni svog doma i da im je povrijeđeno pravo na poštivanje njihovog obiteljskog života zbog činjenice da odluka Općinskog suda o iseljenju posjednika stana i vraćanju u posjed podnositelja zahtjeva nikada nije bila izvršena, kao i zbog odluka domaćih sudova o prestanku stanarskog prava podnositelja zahtjeva. Također prigovaraju da su ih domaći sudovi diskriminirali zbog njihovog srpskog podrijetla.

2. Podnositelji zahtjeva dalje prigovaraju prema članku 6., st. 1. Konvencije dužini postupka povodom prijedloga za ponavljanje postupka prvog i drugog podnositelja zahtjeva.

ODLUKA RUDAN PROTIV HRVATSKE

PRAVO

1. Podnositelji zahtjeva prigovaraju da su bili lišeni svog doma i da im je bilo povrijeđeno pravo na poštovanje njihovog obiteljskog života zbog činjenice da odluka Općinskog suda o iseljenju posjednika stana i ponovno uvođenje u posjed podnositelja zahtjeva nikada nije bila izvršena. Nadalje tvrde da je do tih povreda došlo zbog njihovog nacionalnog podrijetla. U potvrdu svojih zahtjeva pozivaju se na članke 8. i 14. Konvencije, čiji mjerodavni dijelovi glase kako slijedi:

"1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga... doma...

2. Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih."

"Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost."

Sud primjećuje da je Županijski sud u Zagrebu pravomoćno odlučio o prestanku stanarskog prava prvog podnositelja zahtjeva i na taj način podnositelje zahtjeva lišio njihovog doma 9. kolovoza 1994. godine, dok je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku 5. studenog 1997.

U tom pogledu, Sud dalje primjećuje da prijedlog za ponavljanje postupka nije pravno sredstvo u smislu članka 35., st.1. Konvencije zbog kojeg bi naprijed navedeni postupak bio u nadležnosti Suda *ratione temporis*.

Iz toga slijedi da je ovaj prigovor nesukladan *ratione temporis* s odredbama Konvencije u smislu članka 35., stavka 3. te treba biti odbačen u skladu s točkom 35., stavkom 4.

2. Podnositelji zahtjeva prigovaraju da je dužina postupka povodom njihove žalbe protiv odluka kojima su odbačeni njihovi prijedlozi za ponavljanje postupka prekoračila "razumni rok" u smislu članka 6., stavka 1. Konvencije, čiji mjerodavni dijelovi glase:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi..., svatko ima pravo da... sud ... u razumnom roku ispita njegov slučaj."

Vlada poziva Sud da proglasi zahtjev nedopuštenim na temelju toga što su podnositelji zahtjeva propustili iscrpiti sva domaća pravna sredstva. S obzirom na to, ona tvrdi da su podnositelji zahtjeva propustili podnijeti ustavnu tužbu na temelju članka 59. (4.) nedavno izmijenjenog Zakona o Ustavnom sudu. Taj Zakon iznimno dozvoljava Ustavnom sudu ispitati ustavnu tužbu prije iscrpljivanja svih drugih dostupnih pravnih sredstava u slučajevima kad je očigledno da postoji ozbiljna opasnost povrede ustavnih prava i sloboda stranke i nastanka ozbiljnih i nenadoknadivih posljedica zbog toga što mjerodavne vlasti nisu donijele odluku.

Alternativno Vlada poziva Sud da zaključi da se iz zahtjeva ne vidi da bi bilo moglo doći do povrede članka 6. Konvencije u odnosu na stavljeni prigovor. Ona tvrdi da Sud treba

ODLUKA RUDAN PROTIV HRVATSKE

ograničiti svoje ispitivanje na razdoblje nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku. S tim u vezi ona tvrdi da je predmet i pravno i činjenično veoma složen. Nadalje postupak se djelomično odvijao za vrijeme agresije na Hrvatsku kada je bio spriječen normalan rad sudova.

U odnosu na ponašanje domaćih vlasti, Vlada tvrdi da su i Općinski i Županijski sud u Zagrebu pokazali revnost u vođenju postupaka.

Podnositelji zahtjeva se ne slažu s Vladom.

Sud ne smatra neophodnim razmatrati naprijed navedena pitanja, jer je zahtjev u svakom slučaju nedopušten iz sljedećih razloga.

Sud podsjeća da je postupak za prestanak stanarskog prava prvog podnositelja zahtjeva okončan 9. kolovoza 1994. godine, dakle prije stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku, tj. prije 5. studenog 1997. Sud primjećuje da su prvi i drugi podnositelj zahtjeva podnijeli svoj prijedlog za ponavljanje postupka 6. veljače 1997., dugo vremena nakon što je okončan postupak za prestanak stanarskog prava prvog podnositelja zahtjeva.

Sud nadalje podsjeća da se prema dobro utvrđenoj sudskoj praksi organa Konvencije, članak 6. ne odnosi na postupke za ponavljanje građanskih predmeta (vidi, *inter alia*, X. v. Austria, zahtjev br. 7761/77, odluka Komisije od 8. svibnja 1978., Odluke i izvješća (DR) 14., str. 171, 174, i José Maria Ruiz Mateos and others v. Spain, zahtjev br. 24469/94, odluka Komisije od 2. prosinca 1994., DR 79., str. 141).

Sud međutim primjećuje da u ovom predmetu podnositelji zahtjeva nisu imali mogućnost sudjelovanja u postupku vezanom uz prestanak stanarskog prava prvog podnositelja zahtjeva. U takvim okolnostima prijedlog prvog i drugog podnositelja zahtjeva za ponavljanje postupka predstavlja njihovu jedinu mogućnost sudjelovanja u postupku. Međutim, Sud nadalje primjećuje da je postupak vezan uz prestanak stanarskog prava prvog podnositelja zahtjeva okončan prije stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku, i da stoga prijedlog za ponavljanje tog postupka ne može dovesti do nadležnosti Suda *ratione temporis*.

U ovakvim okolnostima Sud ne vidi razloga odstupiti od naprijed navedene sudske prakse.

Iz toga slijedi da je ovaj dio zahtjeva nesukladan *ratione materiae* s odredbama Konvencije, te treba biti odbačen prema članku 35. stavku 3. i 4. Konvencije.

Iz tih razloga, Sud jednoglasno

proglašava zahtjev nedopuštenim.

Vincent BERGER
tajnik

Georg RESS
predsjednik

ODLUKA RUDAN PROTIV HRVATSKE